

и всѣкий е длъженъ да си свърши своята работа. Нима ти нищо не си почвалъ? попита тя.

Никола стана, погледна на бабата и отговори:

— Азъ, бабо, почнахъ да слугувамъ.

— Виждамъ! отговори тя. — Иди си на службата, а тука не сѣди. Но ако ти позволятъ...

Баба Мокра почна извѣднажъ да говори на Никола съ тонъ на нравствено прѣвъсходство, който недопущаше възражения. Затова и той се повинѣваше безпрѣкословно.

Тя остана, той си отиди.

Кога отговори Никола на бабата, че е почналъ да слугува, той пакъ имаше прѣдъ видъ България, за която му говори Еленка. Тоя разговоръ подѣйствива на младиятъ човекъ. Неговитѣ мисли се бѣха смѣли, но като ги прѣвеждаше въ порядъкъ, два пжти дойде до нелѣпостъ.

Но това бѣха нелѣпости отъ практическа гледна точка. И тѣзи нелѣпости не бѣха по лоши отъ ония, благодарение на които човѣчеството е прѣживѣло толкова вѣкове съ вѣра въ чудесното и въ всѣкакъвъ родъ вънкашно намѣсване въ обиденитѣ хорски работи. Човѣчеството е било дѣте и юноша: то си е създавало вѣрвания и безгранично се е облѣгало на тѣхъ. Съ това се отличаваше Никола отъ човѣчеството, че той не си създаваше вѣрвания, а само мечтаяше и при това условно. Ако му кажаше *тя*, той би скочилъ; ако бѣше станалъ на лебедъ, донесълъ би султанскиятъ ферманъ. Той не вѣрваше, а само мечтаяше. Ако бабата не му побъркаше, той би останалъ на това мѣсто и може би щѣше да сѣди цѣлата нощъ. И тогава неговитѣ мечти, подъ влиянието на тъмнината, приели биха друга боя. Но бабата дойде, заповѣда — той я послуша, отиде си и само, когато се отдалечи отъ пропастьта, се попита: *защо азъ послушахъ, защо се подчинихъ на бабиното нравствено влияние?* Баба Мокра! той като че бѣше слушалъ нѣщо за нея, но не можаше да си напомни.

Като размишляваше по такъвъ начинъ, той отиваше къмъ квартирата на Станка за „запрѣтното.“

Станко живѣеше въ училището или училището